

PISCICULTURA ȘI PESCUITUL ÎN BUCOVINA

OVIDIU BĂȚĂ

Fischzucht und Fischfang in der Bukowina

(Zusammenfassung)*

Seit jeher war die Bukowina sehr reich an Wild und Fischen. In den Tälern der Flüsse Pruth, Sereth und Suczawa befanden sich Sümpfe, natürliche Wasserflächen und künstliche Teiche (insbesondere im Gebiet zwischen Pruth und Dnjester), die die Entwicklung der Fischzucht ermöglichten. Im Jahre 1786 gab es 106 solche Teiche mit einer Oberfläche von ungefähr 1 710 ha.

Im Laufe eines Jahrhunderts nach der Angliederung der Bukowina an die Habsburger Monarchie wurden die Fische ohne besondere Sorgfalt gezüchtet. Weil es aber kein Fischereigesetz gab, hat man in jeder Jahreszeit missbräuchlich gefischt. Die Mehrheit der Bevölkerung war griechisch-orientalisch (orthodox) und sie musste 194 Tage pro Jahr fasten. Darum war der Fischbedarf sehr gross.

In der Zwischenzeit wurden mehrere Teiche einfach aufgelassen oder durch Überschwemmungen zerstört (1871 betrug die Gesamtoberfläche der Teich nur noch 200 ha). Die Fischerzeugung in der Bukowina sank und entsprach dem auf cca. 70 000 q veranschlagten Fischbedarf nicht mehr, so dass Fischimporte (15 000 q im Jahre 1902) nötig waren. Diese Tatsache war Beweis dafür, dass die Fischproduktion nur durch die Einführung der Fischzucht als Wirtschaftszweig und durch entsprechende Wiederbevölkerung der Gewässer erhöht werden konnte.

Erst in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts hat man mit der rationellen Fischzucht und Bewirtschaftung der Gewässer angefangen, als die Fischzuchtanlagen in Kotzman moderner eingerichtet wurden. Von 38 Teichen (140,37 ha im Jahre 1939) erzeugte man jährlich 53 000 Kilo Fisch.

Die Verwaltung des Bukowiner griechisch-orientalischen Religionsfonds hat auch im Falle der Gebirgswässer strenge Massnahmen getroffen. Sie liess neue Teiche anlegen und die Gewässer in jedem Frühling mit Fischbrut neu bevölkern. Ab 1896 wurden weitere moderne Fischzuchtanlagen im Valeputna, Brodina und Demakuscha gebaut und in Betrieb genommen. 1943 gab es viele, von qualifizierten Beamten geleitete Forellenteiche und Forellenbruthütten in Argel, Marginea, Valeputna, Dornawatra und Brodina. Mit über 300 000 Forellenbruten, die hier gezüchtet wurden, konnte man die Gebirgswässer jährlich bevölkern. Die Forellenzucht gehört auch heute zur großen Tradition der Fischproduktion in der Bukowina.

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Im Anhang veröffentlichen wir das Gesetz vom 7. November 1880 (Landesgesetz- und Verordnungsblatt 1881, XII) betreffend die Schonung der Fischerei, die Verordnung des Landespräsidiums vom 21. August 1881 (Z. 8223) betreffend den Schutz der Fischarten während ihrer Laichzeit und die Verordnung des Landespräsidiums vom 25. Januar 1907 (Z. 2149) betreffend die Hebung der Fischzucht (Süßwasserfische).

Schlüsserwörter und -ausdrücke: Bukowina, Religionsfonds, Fischzucht, Fischerei, Fischteiche, Forellenteich, Forellenbruteier, Forellenbruthütte, Kotzman, Valeputna, Brodina, Demakuscha, Handel, Importhandel, Konsum.

Creșterea peștilor a apărut ca o necesitate firească pentru societatea umană aflată în expansiune numerică și transformare socială profundă. Se presupune că originea pisciculturii în Europa datează din Epoca Romană și a fost în legătură cu propagarea creștinismului, în scopul respectării preceptelor religioase privind regimul alimentar.

Din timpuri străvechi, vânatoarea și pescuitul erau o îndeletnicire a locuitorilor spațiului carpato-danubiano-pontic, animalele sălbatice din păduri și peștele din apele curgătoare și iazuri constituind însemnate surse de existență pentru populație. Ei puteau să vâneze și să pescuiască oricât și oriunde, fără nicio piedică. Pădurile erau pline de vietăți prețuite pentru carnea lor și pentru blănuri, iar apele de munte erau pline de cantități mari de pește.

Primele mențiuni privind creșterea peștelui pe teritoriul actual al României se regăsesc în documente vechi (secolele XII–XV). În documente, se fac referiri la existența a numeroase bazine acvatice și la peștii care le populau.

Primele crescătorii de pește au fost iazul (cuvânt derivat din slavul *jazŭ*, zăgaz; lac artificial format prin abaterea sau stăvilirea unui curs de apă, în scopul păstrării peștilor și acționării morilor), râmnicul (cuvânt derivat din slavul *ribnik*, iaz amenajat pentru creșterea și înmulțirea peștelui) și heleșteul/eleșteul (din maghiarul *halastó*, lac cu pește).

În Țara Românească și Moldova existau o serie de iazuri mari – iazuri sau heleșteie domnești –, făcute de domnitorii țărilor pentru aprovizionarea cu pește a curților domnești.

Mult mai numeroase decât heleșteiele domnești au fost cele boierești și mănăstirești, care au impresionat, prin mulțimea lor, pe călătorii care au străbătut țările noastre. În Moldova, care deținea primul loc în privința numărului de iazuri, exista, pe aproape fiecare moșie boierească, mănăstirească sau în hotarul așezărilor, câte un iaz alimentat de pârâul locului. Locuitorilor de pe moșiile respective le era interzis pescuitul în heleșteiele și iazurile boierești și mănăstirești.

Un rol important în dezvoltarea pisciculturii l-au avut comunitățile monahale, în relație cu respectarea normelor religioase privind regimul alimentar.

Mănăstirile din Muntenia și Moldova aveau numeroase bălți, iazuri sau heleșteie, unele primite prin danii, odată cu satele respective, altele făcute chiar de călugări.

În hotarul sau ocolul orașelor, au existat numeroase acumulări de apă făcute de orașeni – heleșteie sau iazuri orașenești¹ –, care aduceau venituri comunităților. În acest sens, Mihail Sadoveanu scria: „Încă de la Ștefan-Vodă, care a statornicit legea pământului Moldovei, s-a hotărât ca fiecare sat să aibă iaz, pentru folosul obștesc și pentru hrană”².

Pe lângă heleșteiele sau iazurile domnești, boierești, mănăstirești și orașenești, au existat și multe iazuri mici, așa-numitele râmnice, făcute de răzeși și moșneni în gospodăria proprie. Cu suprafețe mai mici față de celelalte categorii, acestea asigurau peștele necesar hranei familiei. Aceste râmnice (heleșteie, iazuri) erau numite după proprietarul lor, de exemplu, în Bucovina: Iazul lui Grigore, Iazul lui Ion a lui Hârdău, Iazul lui Șuft (Bilca); Heleșteul lui Popencu (Boian); Iazul lui Buhuș (Cuciurul Mare); Balta lui Crăciun (Dracineț); Heleșteul lui Lența (Iurcăuți); Iazul lui Goian (Jadova); Iazul lui Scofală (Liteni); Iazul La Lazăr (Negostina); Iazul lui Nămescul, Iazul lui Șipitic, Iazul lui Constantin Zus (Siret), Heleșteul lui Bulai (Suceava) etc.³

Despre bogăția în pești a Moldovei, Dimitrie Cantemir spunea: „Toate aceste râuri și bălți, pe care le-am înșirat până acuma, sunt pline de pești foarte buni. Mai ales acele pâraușe care se scoboară din vârfurile munților au păstrăvi foarte gustoși, lostoze [lostrițe, n. n. – O. B.] și lipoaze [lipani, n. n. – O. B.], care, în zilele de post, se aduc de obicei vii cu cai iuți la masa domnului”⁴.

Piscicultura și pescuitul în ape stătătoare

În Bucovina, bogăția piscicolă nu a fost inferioară vânatului. Referindu-se la apele din Bucovina, generalul Splény consemna: „Toate aceste râuri și pâraie conțin tot felul de pești de bună calitate, îndeosebi păstrăvi, dar, în general, în cantități mediocre. Puținele iazuri de pește existente sunt prevăzute cu pești buni, în cantitate mai mult decât mediocră, și se golesc și se pescuiesc o dată la trei ani”⁵.

¹ C. C. Giurescu, *Istoria pescuitului și pisciculturii în România*, vol. I, *Din cele mai vechi timpuri până la instituirea legii pescuitului (1896)*, București, Editura Academiei Române, 1964, p. 167.

² M. Sadoveanu, *Sate de mazili și răzeși*, în „Transilvania”. Organ al Astei, Sibiu, anul 72, nr. 5–6, iulie-august 1941, p. 334.

³ Pentru mai multe informații, vezi Nicolai Grămadă, *Toponimia minoră a Bucovinei*, vol. I–II, Îngrijirea ediției, studiul introductiv, bibliografia, notele și indicele: Ion Popescu-Sireteanu, Introducere: D. Vatamaniuc, București, Editura Anima, Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii (1)”, 1996.

⁴ D. Cantemir, *Descrierea Moldovei*, București, Editura „Cartea românească”, 1923, p. 24–25.

⁵ *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*, ediție bilingvă îngrijită, cu introduceri, postfețe, note și comentarii de acad. Radu Grigorovici, prefață de

În Bucovina nu existau ape stătătoare mari, iar cele mici ocupau o suprafață neglijabilă din cea a țării. Lacurile, locurile mlăștinoase și pământul neproductiv ocupau 50 211 pogoane⁶.

Cea mai mare parte a apelor stătătoare se găseau în regiunea nordică, de șes, dintre Prut și Nistru, unde „lacurile și locurile smârcoase acoperă suprafețe întinse”⁷. Districtul Coțmani, aflat în această regiune, era bogat în bălți și heleșteie pline cu pești variați, mai cu seamă în împrejurimile comunelor Stăuceni și Chiseleu⁸ – cele mai mari erau lacurile de la Stăuceni de Sus și de Jos (115 ha), Iujineț-Șișcăuți (Lacul Górný-Stawczan, 92 ha) și Lacul Suhoverca, parțial mlăștinoase și acoperite cu trestie. Mai multe heleșteie se aflau pe pârâul Sovița.

A doua regiune cu ape stătătoare numeroase, numite bălți – Balta Buhei, Balta Podișor, Balta Liteni, Balta Bulai, Balta Nica, Balta Roșia, Balta Nemericieni, Balta Bunești, Balta Hreața, Balta Securiceni⁹ –, se găsea în partea sud-estică a Bucovinei. Toate acumulările de apă, în general mlăștinoase, aveau o suprafață redusă, o alimentare și o scurgere și serveau pentru piscicultură.

Din documentele și scrierile vechi – testamente, donații, acte de vânzare-cumpărare – cunoaștem că, în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, apele din Moldova, în general, dar, mai cu seamă iazurile și heleșteiele, aduceau un venit îmbelșugat. În acest sens, se menționează, în special, iazurile de la Lențești, de pe malul stâng al Prutului, și cele din regiunea dintre râurile Prut și Nistru.

În anul 1786, existau 106 astfel de heleșteie sau iazuri cu pește, în suprafață cumulată de circa 3 000 de pogoane¹⁰ (1 710 ha). În timp, cam până prin anul 1871, mai multe iazuri au fost abandonate sau au fost distruse de inundații, iar terenul fertil pe care se aflau acestea a fost folosit în scopuri agricole, astfel că suprafața s-a redus la 350 de pogoane (200 ha)¹¹.

D. Vatamaniuc, București, Editura Academiei Române, Colecția „Enciclopedia Bucovinei în studii și monografii” (2), 1998, p. 43.

⁶ P. S. Aurelian, *Bucovina, descriere economică însoțită de o hartă*, București, Tipografia laboratorilor români, 1876, p. 30.

⁷ *Ibidem*, p. 7, 11.

⁸ Em. Grigorovitz, *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București, Atelierele grafice SOCEC & Co., Societate Anonimă, 1908, p. 75.

⁹ *Die Bukowina. Eine allgemeine Heimatkunde...*, Czernowitz, Commissionsverlag der k. k. Universitäts-Buchhandlung H. Pardini (Engel & Suchanka), 1899, p. 64

¹⁰ *Pogon*, unitate de măsură pentru suprafețe de teren agricol, a cărei mărime a variat, după epoci și regiuni, în jurul unei jumătăți de hectar (5 012 m²).

¹¹ Zdenko Trinks, *Teichwirtschaft und Fischzucht mit besonderer Berücksichtigung der Teichwirtschaft und Fischzuchtanstalt in Kotzman, sowie der fischzüchterischen Verhältnisse in der Bukowina* [Gospodăria de heleșteie și piscicultura, cu considerații speciale privind construcția heleșteielor și creșterea peștelui în Coțmani, precum și situația pescuitului în Bucovina], Czernowitz, Verlag der k. k. Güterdirektion, 1908, p. 3.

În heleșteie se creșteau crapi (*Cyprinus carpio carpio*), știuci (*Esox lucius*), lini (*Tinca tinca*), scobari (*Chondrostoma nasus*), somni (*Silurus glanis*), carași (*Carassius vulgaris*) și raci (*Astacus fluviatilis*).

În bălțile rămase în albia părăsită a râurilor se prindea șaranul (*Ciprinus carpio carpio*), o specie de crap mic, foarte puțin sau deloc cunoscută în alte regiuni ale Monarhiei.

În apele curgătoare mari se găsea, de obicei, cleanul (*Leuciscus cephalus*), mreana (*Barbus barbus*), molașul (mihalțul) (*Lota lota*), obletele (*Alburnus alburnus*), plevușca (*Leucaspinus delineatus*), cosacul (*Abramis sapa*), boișteanul (*Phoxinus phoxinus*). În râurile de șes se prindeau, în mod excepțional, siluri (somni) și sterleți (sturioni, aici cega, *Acipenser ruthenus*).

Timp de aproape un secol de la anexare, peștele a crescut și s-a înmulțit pe cale naturală, fără niciun fel de îngrijire specială. În schimb, a fost pescuit pe scară extinsă.

Karl Peyrer, consilier pe probleme de piscicultură din cadrul Ministerului Agriculturii, descria, în anul 1874, situația juridică haotică din Bucovina și Galiția în privința pescuitului: „În prezent, pătura de jos practică pescuitul de-a valma, indiferent de anotimp, fără să respecte reguli, așa încât pescuitul nu este protejat. Abuzul depășește orice limite, nu se mai știe ce mijloace dăunătoare să se folosească și se procedează irațional și ilegal la distrugerea faunei piscicole din râuri și pârâuri”¹². Referindu-se la Bucovina, Peyrer afirma că aceasta este una dintre provinciile cele mai bogate în râuri și izvoare ale Austriei și că, odinioară, a avut iazuri în suprafață de peste 10 000 de pogoane, suprafață micșorată, între timp, la 400 de pogoane.

În același an, 1874, Comisia Centrală de Statistică din Viena publica, în periodicul propriu, „Mitteilungen aus dem Gebiete der Statistik” (20. Jahrgang, IV. Heft), o lucrare despre *Cele mai noi cercetări despre situația pescuitului din regatele și țările reprezentate în Parlament (Die neuesten Erhebungen über die Zustände der Fischerei in den im Reichsrat vertretenen Königreichen und Ländern)*, lucrare realizată de Carl Kraft, intendent în cadrul Direcției c. c. de Statistică Administrativă, în care era ilustrată și situația de atunci a pescuitului în Bucovina, pe baza datelor furnizate de Comisia Centrală a Asociației Agricole din Bucovina. Se spunea, în lucrare, că uneltele de prindere a peștelui erau extrem de primitive, că plasele se foloseau rareori, că se practica jaful sistematic prin utilizarea a tot felul de ustensile casnice (coșuri, albi, pânză simplă, țepușe etc.) și undițe. Pe Nistru se foloseau îndeosebi vârșe împletite din nuiel, iar pentru pescuitul în iazuri se utilizau năvoade simple, făcute chiar de pescari. Se pescuia în fiecare anotimp și în fiecare zi din an, cel mai mult în perioada de depunere a

¹² Karl Peyrer, *Fischereibetrieb und Fischereirecht in Österreich*, Wien, Hof- und Staatsdruckerei, 1874, p. 131.

icrelor, cele mai mari pagube fiind provocate de copii și femei, care cercetau zilnic apele cu câte o bucată de pânză, prinzând chiar și cel mai mic puiet¹³.

Dintre cele 106 iazuri cu pește din Bucovina, majoritatea se aflau pe proprietățile Fondului Religionar – la Suhoverca (lângă Coțmani), Mamaiești, Rădăuți, Clivodin, Coțmani, Lascovca, Toporăuți, Mahala, Iabloneț, Cuciuru Mare, Petriceanca, Stârcea-Berlinț, Dubova, Bălcăuți, Dornești, Dănila, Marginea, Coman, Drăgoiești și în alte localități¹⁴.

Până pe la mijlocul anilor 1880, piscicultura a fost practică exclusiv de persoane private, care dețineau iazuri în diferite zone din Bucovina. În zona Cernauca, mai sus de Sadagura, pe pârâul Moscău, erau patru iazuri ce acopereau o suprafață de 50 de iugăre¹⁵ (28 ha). În Valea Prutului, la Zastavna, pe pârâul Sovița Mică, erau trei iazuri mari și mai multe iazuri naturale mai mici, însumând 200 de iugăre (115 ha). Mai sus de Coțmani, la Verenceanca, tot pe pârâul Sovița Mică, un iaz în suprafață de 20 de iugăre (12 ha), alte două iazuri de 40 până la 50 de iugăre au fost secate. Pe același pârâu Sovița, la Stauceni, districtul Coțmani, erau mai multe iazuri, cu o suprafață totală de 200 de iugăre (115 ha), dar care nu erau exploatare regulate.

Venitul cumulat al crescătorilor de pește din perioada de început, după un ciclu de trei ani de activitate – pescuitul în iazuri avea loc toamna, o dată la trei ani – și o producție de 3 500 de măji vieneză¹⁶ de pești de diferite specii, a câte 15 florini maja, era evaluat la 52 500 de florini, respectiv câte 17 500 de florini anual¹⁷.

Peștii proveniți din iazuri nu se sortau, ci se vindeau amestecați, cu 40 până la 70 de florini suta de kilograme (142,86–250 de coroane) comercianților de pește¹⁸.

Pe domeniul Fondului Religionar de la Coțmani existau, la începutul secolului al XIX-lea, iazuri de pește la Lașcuvca (Lașchiuca, Lastiuca, Lășchiuca) pe 30 de iugăre, distruse de apele mari din 1810–1820, la Coțmani un iaz de 60 de iugăre, distrus în anul 1840, și la Suhoverca, un iaz de 150 de iugăre, distrus de viitura din anul 1874¹⁹.

O nouă etapă în dezvoltarea pisciculturii și a exploatării raționale a apelor cu pești din Bucovina a început spre sfârșitul secolului al XIX-lea, când Administrația Bunurilor Fondului a trecut la reînființarea iazurilor, prin crearea unor iazuri-

¹³ Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 5.

¹⁴ *Ibidem*, p. 7.

¹⁵ *Iugăr, iugăre* (și *jugher, jugăr*), veche unitate de măsură pentru suprafețe folosită în Transilvania și Banat, egală cu aproximativ 0,5775 ha sau 1 600 de stânjani pătrați. Din lat. *jugerum*.

¹⁶ *Majă, măji și maje*, s. f. (reg. Trans., Buc.), veche unitate de măsură pentru greutate, variind, după regiuni și epoci, între 50 și 120 kg.

¹⁷ Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 243.

¹⁸ Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 6.

¹⁹ Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 244.

model. În acest scop, Asociația Agricolă din Bucovina a desemnat un specialist, în persoana lui Ludwig Lindes, care urma să se ocupe de dezvoltarea acestei ramuri economice, pe baza unor principii corecte, științifice.

Punerea în practică a proiectului de înființare a iazurilor-model a fost posibilă abia în anul 1895, când, prin Decretul din 7 februarie 1895, Ministerul Agriculturii a aprobat construirea crescătoriei de pește la Coțmani²⁰, conform cererii înaintate de consilierul dr. Stephan Stefanowicz, în ședința din 15 ianuarie 1890 a Consiliului Țării Bucovinei²¹. Ca urmare, pe domeniul Coțmani al Fondului Religionar a fost înființat un institut pentru creșterea artificială a peștilor.

Pescuit în Coțmani

Sursa: Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 110.

În anul 1897, s-a terminat de făcut la Coțmani un iaz cu suprafața de 40 de iugăre, iar în anul 1898, în Lașcuvca, un iaz de 45 de iugăre, ambele situate în locuri noi, mai ferite de viituri. Concomitent, se lucra și la refacerea iazului de la Suhoverca, în suprafață de 112 iugăre. Cheltuielile totale pentru construirea iazurilor, inclusiv a locuinței pescarului-șef (5 000 de florini), erau evaluate la 35 000 de florini²².

Iazurile au fost populate cu crapți tineri – 5 000 de crapți cu solzi mici (șarani), din apele Bucovinei, și 4 000 de crapți cu solzi mari, aduși din crescătoria

²⁰ Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 20.

²¹ *Ibidem*, p. 11.

²² R. Sperlbauer, *op. cit.*, p. 245.

de pești a contelui Potocki din Cracovia – și 45 000 de icre de crap²³. Calculele preliminare estimau un venit curat de aproape 7 000 de florini pe an.

Administrația Ocolului silvic-agricol-piscicol era la Coțmani. În anul 1927, aceasta era condusă de inginerul silvic Dagonfschi Anton, maistru pescar, care avea în subordine trei agenți de pescărie și un păzitor de iazuri²⁴.

Valoarea patrimoniului iazurilor de la Coțmani era, în anul financiar 1936–1937, de 5 050 000 de lei²⁵.

În anul 1939, Fondul Religionar avea la Coțmani, județul Cernăuți, 38 de heleșteie artificiale pentru creșterea peștelui, cu o suprafață totală de 140,37 ha, heleșteie amenajate după metodele cele mai noi ale științei piscicole, administrate în regie proprie și conduse de specialiști²⁶.

Producția de pește a heleșteielor de la Coțmani a crescut de la 18 000 de kg, în anul 1922, la 53 000 de kg de crap pleșuv, în anul 1939²⁷. Veniturile obținute din vânzarea peștelui erau, în anul bugetar 1934–1935, de 471 000 de lei. În anul bugetar 1938–1939 s-a obținut, din vânzare, suma de 902 000 de lei²⁸.

Piscicultura și pescuitul în ape curgătoare

Apele curgătoare din Bucovina aveau tot felul de pești de bună calitate – îndeosebi păstrăvii din apele de munte –, dar în cantități mediocre, în general. Desigur că în apele de munte, care ofereau condiții deosebite pentru viața salmonidelor, alături de păstrăvi se găseau loștrițe și lipani, iar mai jos, în aceleași ape, mreie, scobari și clenii, mihalți etc.

În paralel cu dispariția iazurilor, depopularea râurilor a venit de la sine. Faptul că în apele curgătoare pescuitul era permis în orice anotimp – „fiecăruia îi era iertat a prinde pește în apele curgătoare în orice anotimp, necruțând nici ouăle”²⁹ – a dus la scăderea „bogăției în pește” a râurilor.

Practicat din cele mai vechi timpuri, pescuitul în apele curgătoare se făcea sub diferite forme: pescuitul cu mâna, cu sacul, cu ostia sau furca, cu vârșă și leasa, cu mreaja, cu undița, prin răstocire (abaterea apei pe alt curs), prin amețirea peștilor cu buruieni otrăvitoare (metodă practică destul de des în trecut) ș. a.

Pentru îmbunătățirea „raporturilor de pescuire” și a dezvoltării fondului piscicol în apele de munte, la intervenția Guvernământului țării, Administrația

²³ *Ibidem*.

²⁴ „Anuarul Arhidiecezei Ortodoxe a Bucovinei pe anul 1927”, Cernăuți, Editura Consiliului eparhial ortodox al Bucovinei, 1927, p. 102.

²⁵ *Fapte și gânduri pentru Biserica Bucovinei*, Mitropolia Bucovinei, București, M. O. Imprimeria Națională, [1937], p. 253.

²⁶ *Averile bisericesti din Bucovina*, Cernăuți, Editura Mitropoliei Bucovinei, 1939, p. 105.

²⁷ *Vezi Diagrama producției de pește – eleșteele Cozmeni*, în *Averile bisericesti din Bucovina*.

²⁸ *Averile bisericesti din Bucovina*, p. 69.

²⁹ Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 243.

Bunurilor Fondului, pe domeniile căruia curgeau majoritatea apelor, a trecut la construcția și amenajarea stațiilor speciale pentru cultura peștelui – păstrării și colibe de clocit icrele de păstrăv (*Forellenbruthütte*) – și la repopularea apelor cu icre și puiet în fiecare primăvară.

Creșterea păstrăvilor s-a practicat și mai înainte de înființarea păstrăvăriilor, mai ales pe moșiile Fondului Religionar și pe moșia particulară a Berhometului și Cosciuiei. Spre sfârșitul secolului al XIX-lea, Fondul recolta anual, numai din apele de munte, câte 1 000 de măji de păstrăv pentru comercializare³⁰.

Păstrăvăriile erau concepute pentru producția de pește, dar și de icre și de puiet pentru popularea anuală a apelor de munte. Peștele era hrănit artificial, astfel că se ajungea să se obțină exemplare de păstrăvi de dimensiuni superioare celor obișnuite.

Primele păstrăvării din Bucovina au fost înființate în anul 1896 în Valea Putnei și în Zarul/Valea Brodinei (Ocolul silvic Straja), urmate de păstrăvăria de la Demăcușa (Ocolul silvic Argel), în anul 1897. O altă colibă urma a se construi în Ocolul silvic Iacobeni, într-o vale laterală a râului Bistrița Aurie³¹.

Cheltuielile necesare pentru înființarea unei păstrăvării, inclusiv aducerea apei și aranjamentul intern, se ridicau la 450 de florini. Păstrăvăriile erau dotate cu bazine (de pământ sau betonate), cu aparate de clocit și toate ustensilele necesare. După amenajare, au fost populate cu specii indigene și străine de păstrăv. Pentru fiecare colibă se distribuiau anual 20 000 de icre de păstrăv pentru clocit³².

În păstrăvăria de la Valea Putnei, situată pe pârâul Putna Mare – care, inițial, a avut doar rol de producere a puietului de păstrăv indigen (*Salmo trutta fario*), în cele 10 bazine din pământ, cu un luciu de apă de circa 800 m² –, apoi și în celelalte păstrăvării, s-a introdus, în anul 1906, în cultură păstrăvul fântânel (*Salvelinus fontinalis*), adus din SUA³³.

Un stabiliment de clocire a icrelor de păstrăv urma să fie înființat pe lângă „iazurile de cultivare” din Valea Brodinei. Aici trebuia construită locuința pescarului-șef, să fie amenajate captările de apă și construirea bazinelor și să se angajeze un „cultivator de salmonizi probat”. Clocitoarea urma să folosească icre de păstrăv și de mihalți nord-americani (*Lota lota*) și să producă pești tineri, pentru popularea apelor de munte ale Fondului Religionar, și pești de masă pentru comercializare în Cernăuți și în alte localități³⁴.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Ibidem*, p. 245.

³² *Ibidem*, p. 246.

³³ V. D. Ziemiankowski, *Fauna peștilor din Bucovina*, în „Analele Institutului de Cercetări Piscicole”, București, nr. 3–6, 1947, p. 145; Ionel Dârdală, *Istoria Câmpulungului Moldovenesc din cele mai vechi timpuri până la Marea Unire*, Câmpulung Moldovenesc, Editura Fundației Culturale „Alexandru Bogza”, 2006, p. 91.

³⁴ Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 246.

Celor trei păstrăvării amintite li s-au mai adăugat, ulterior, altele două – o păstrăvărie în Ocolul silvic Putna și una la Marginea –, astfel că, în anul 1905, existau cinci păstrăvării, în care se creșteau anual câte 10–20 de mii de puiți de păstrăv, cu care se populau primăvara apele de munte³⁵.

Păstrăvăriile, „cu organizația și instalațiile lor model, recunoscute ca instituții pilduitoare în Austria și Germania”³⁶, au suferit distrugerii în timpul Primului Război Mondial.

În anul 1927, inginerul silvic Anton Dagonfschi, specialist recunoscut în domeniul pisciculturii, a fost trimis să facă o excursie în ocoalele de munte ale Fondului, în care pe vremuri au existat păstrăvării, să studieze reînființarea lor și să facă propuneri în consecință. În urma deplasării, inginerul Dagonfschi a înaintat Consiliului eparhial, prin Administrația Fondului, propunerile sale, cu proiectele și evaluările anticipate ale cheltuielilor necesare. El propunea să fie reînființate șapte păstrăvării, cu o cheltuială totală de 210 000 de lei, adică, în medie, cu câte 30 000 de lei de păstrăvărie. Consiliul eparhial nu a aprobat niciun ban pentru reînființarea păstrăvăriilor, astfel că proiectul a rămas nerealizat³⁷.

În toamna anului 1928 au fost date în funcțiune două păstrăvării construite în Ocolul silvic Vatra Dornei – una în cantonul Tisa și alta pe pârâul Argestru³⁸. Prin exploatarea rațională a păstrăvăriilor existente, apele de munte au fost bine populate cu puiet de salmonide. Pescuitul se făcea pe baza unei taxe pe zi, la care se mai adăuga contravaloarea peștelui prins.

³⁵ Radu Ichim, *Istoria pădurilor și silviculturii din Bucovina*, București, Editura Ceres, 1988, p. 102.

³⁶ Georgi Sârbu, *Reflexiuni asupra administrației Fondului Bisericesc ort. rom. din Bucovina în trecut și în prezent*, Cernăuți, Editura autorului, 1931, p. LXXXVI.

³⁷ *Ibidem*, p. LXXXVII.

³⁸ Radu Ichim, *op. cit.*, p. 102.

Păstrăvăria de la Valea Putnei, la începutul secolului trecut.

O păstrăvărie modernă, dotată cu instalațiile și aparatele cele mai noi, a fost construită în anul 1938, în Argel, județul Câmpulung, cu suma de 300 000 de lei. Păstrăvăria avea o capacitate de 500 000 de bucăți icre clocite pe an³⁹. Tot atunci, clocitoriile existente la Marginea, Putna, Valea Putnei și Vatra Dornei au fost reconstruite temeinic și înzestrate cu aparatură modernă.

În 1939, Fondul Religionar deținea păstrăvării și clocitorii de icre de păstrăvi la Argel, Marginea, Putna, Valea Putnei, Vatra Dornei și Brodina⁴⁰, toate conduse de personal calificat.

Din cele șase păstrăvării existente în Bucovina, în anul 1943, cu capacități de incubare diferite – Demăcușa/Argel, 200 000 de icre; Valea Putnei/Pojorâta, 40 000; Vatra Dornei, 30 000; Putna, 20 000; Brodina/Falcău, 10 000; Marginea, 6 000 –, se deversau anual, în apele de munte, peste 300 000 de puiți de salmonide⁴¹.

În prezent, păstrăvăriile de la Valea Putnei și Valea Brodinei țin de Direcția Silvică Suceava. Păstrăvăria de la Valea Putnei, aflată în administrarea Ocolului silvic Pojorâta, s-a reconstruit între 1954 și 1955, în aval de vechiul amplasament, și modernizat între 1979 și 1981. În cele 28 de bazine betonate, cu un luciul de apă de 4 300 m², se crește păstrăv indigen, curcubeu și fântânel destinat consumului,

³⁹ *Averile bisericesti din Bucovina*, p. 69.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 105.

⁴¹ Radu Ichim, *op. cit.*, p. 102.

păstrăvăria având o capacitate nominală de 10 t de pește anual pentru consum. Păstrăvăria Valea Brodinei, administrată de Ocolul silvic Brodina, reamenajată și modernizată, livrează, anual, circa cinci tone de pește pentru consum și 200 000 de puiți de păstrăv indigen pentru repopularea periodică a apelor de munte.

Comerțul și consumul de pește în Bucovina

Comerțul și consumul de pește era însemnat, ținând cont că locuitorii de confesiune greco-ortodoxă țineau 194 de zile de post în timpul anului și de existența unei numeroase populații evreiești.

Creșterea peștilor în iazurile împrăștiate prin țară sau grupate în diferite zone era practică mai ales de particulari. În anul 1804, existau, în Bucovina, cinci crescători⁴² și 16 negustori de pește⁴³.

Numărul crescătorilor de pește a atins un maxim în anul 1824, an după care a scăzut, astfel că, după anul 1865, statistica nu mai consemnează niciun crescător.

Tabelul nr. 1

Evoluția numărului crescătorilor de pește din Bucovina,
între anii 1804 și 1871

1804	1814	1824	1834	1844	1851	1861	1864	1865-1871
5	6	9	8	6	5	1	1	–

Și numărul negustorilor de pește a crescut mult – de la 16, în anul 1804, la 31, în anul 1824. Ca și în cazul crescătorilor de pește, după anul 1824 se înregistrează o scădere considerabilă, de la an la an, a numărului celor ce se ocupau cu comerțul cu pește. Comerțul cu pește al Bucovinei și Galiției era, în cea mai mare parte, în mâinile negustorilor evrei din Cernăuți și Ițcani.

Tabelul nr. 2

Evoluția numărului negustorilor de pește din Bucovina,
între anii 1804 și 1871⁴⁴

1804	1814	1824	1834	1844	1851	1861	1864	1865	1866	1867	1868	1869-1871
16	30	31	29	27	23	12	9	6	5	3	2	1

În comerțul cu amănuntul, pentru un pfund⁴⁵ de pește prețurile erau, în anul 1874, de: 70–80 de creițari (1,40–1,60 coroane) pentru crap; 60–70 de creițari

⁴² *Hauptbericht und Statistik über das Herzogthum Bukowina für die Periode vom Jahre 1862–1871*, Herausgegeben von der Bukowinaer Handels- und Gewerbekammer, Lemberg, Druck von K. Piller, Selbstverlag der Handelskammer, 1872, p. 228.

⁴³ Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 244; Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 8.

⁴⁴ *Hauptbericht und Statistik...*, p. 226.

(1,20–1,40 coroane) pentru știucă; 20–40 de crețari (40–80 de helleri) pentru alte specii de pești, în timp ce păstrăvul se vindea cu 1–2 florini (2–4 coroane)⁴⁶.

În anul 1902, prețul peștelui pe piața din Bucovina era, în medie, pe kilogram, de: 0,80 coroane crap, știucă și lin; o coroană somn mic; 1,5 coroane somn mare; două coroane nisetru, cegă, șalău și morun⁴⁷.

Pentru că produsele pescuitului erau departe de a satisface cererile – peștele fiind un aliment ieftin și popular –, se importa pește din Moldova și din orașele din nordul Mării Negre, în valoare de 112 000 de florini (224 000 de coroane) anual⁴⁸.

Se importau, prin Ițcani, de la Galați, 400 de tone de pește pe an – în principal crap (70–80%) și știucă (10–15%), restul constând din lin, șalău, nisetru, cegă, oblete (*Weissfische*) –, pește provenit din lacul Brateș⁴⁹. Din această cantitate, 120 de tone, respectiv 30%, se consuma în Bucovina, restul se trimitea în Galiția⁵⁰.

Aproape aceeași cantitate de pește (120 de tone) se obținea din apele Bucovinei, în special din iazurile de la Stauceni, de la Zastavna (lângă Coțmani) și din apele curgătoare mari (Prut, Ceremuș, Moldova, Suceava, Siret și Bistrița).

Conform datelor furnizate de autorități, în anul 1902 a fost adusă din România, la Ițcani, o cantitate de 35 000 q de pește, din care 20 000 q au fost trimise în Galiția și Ungaria, restul (15 000 q) fiind consumat în Bucovina⁵¹.

Dacă la producția internă de pește (400 q) se adăuga și importul (15 000 q), atunci consumul total de pește era de numai 15 400 q, față de o capacitate de consum estimată la circa 70 000 q. Rezulta, astfel, că în Bucovina era un deficit anual de 54 600 q de pește. Aceasta a constituit o dovadă decisivă pentru necesitatea creșterii producției de pește, prin introducerea pisciculturii raționale ca ramură economică și prin repopularea corespunzătoare a apelor curgătoare.

În completarea studiului nostru, publicăm, în Anexă, trei documente referitoare la piscicultură și pescuit. Intervențiile noastre sunt marcate cu croșete.

Legea țării, din 7 noiembrie 1880 („Foaia legilor provinciale”, nr. 11, 1881), se referă la măsurile de promovare a pescuitului în „apele mediterane” (dulci) din Bucovina. Cele 21 de articole ale *Legii* cuprind o serie de dispoziții menite să pună stavilă pescuitului sălbatic, fără socoteală, practicat până atunci.

În completarea *Legii țării*, din 1880, Guvernământul Bucovinei emite *Ordonanța președintelui țării din Bucovina*, din 21 august 1881, prin care se

⁴⁵ *Pfund, pfunzi* (înv. și pop.), unitate de măsură a greutateii, egală cu 0,56 kg; livră. [Din germ. *Pfund*]

⁴⁶ Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 6.

⁴⁷ *Ibidem*, p. 9.

⁴⁸ *Ibidem*, p. 7.

⁴⁹ *Ibidem*, p. 8.

⁵⁰ Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 244.

⁵¹ Zdenko Trinks, *op. cit.*, p. 8.

stabilesc timpurile de scutire pentru diverse specii de pește, se specifică apele curgătoare în care pescuitul era oprit în perioadele de depunere a icrelor, se interzic metodele de prindere dezastruoase, se stabilesc dimensiunile minime la care peștii pot fi recoltați și comercializați.

După introducerea păstrăvului fântânel în Bucovina, prin *Publicația președintelui c. r. al țării Ducatului Bucovina*, din 25 ianuarie 1907, s-au adus câteva corective *Ordonanței*, din 21 august 1881, corective care priveau perioadele de interdicție a pescuitului și dimensiunile la care se puteau pescui păstrăvul și loștrița.

La începutul secolului trecut, măsurile prevăzute în actele normative amintite erau socotite ca insuficiente și se aștepta o perfecționare corespunzătoare a legilor referitoare la pescuit, perfecționare care să conducă la „o ameliorare trainică a raporturilor de pescuit”⁵² și în Bucovina.

Nici în Vechiul Regat situația pescuitului nu era una foarte bună. Pe temeiul propunerilor marelui savant Grigore Antipa, oficialitățile au întocmit și înaintat în Parlament un proiect de lege asupra pescuitului. Legea, cu cele 48 de articole ale sale, a fost votată, promulgată și publicată în „Monitorul Oficial”, nr. 153, din 10 octombrie 1896, normele de aplicare fiind publicate în „Monitorul Oficial”, nr. 109, din 15 august 1897. Începea, astfel, o etapă caracterizată prin abordarea modernă a pescuitului și pisciculturii, protecția și conservarea rațională a fondului piscicol, înființarea unităților de cercetare etc.

ANEXA

Legea

din 7 noiembrie 1880,

cuprinzând câteva dispoziții pentru prosperarea pescuitului în apele mediterane.

„Foaia legilor provinciale”, nr. 11, 1881

Cu consimțământul Dietei Ducatului meu Bucovina, aflu de bine a ordona, precum urmează:

⁵² Rudolf Sperlbauer, *op. cit.*, p. 246.

§. 1

Autoritatea politică a țării are să statorească [stabilească, precizeze] și să publice perioade de cruțare pentru soiurile mai prețioase de pește, ce se află în apele țării, cu privire la timpul când leapădă icrele.

§. 2

Peștii, ce pică vii în mâna pescarului pe timpul lepădării icrelor lor, are să-i sloboadă iarăși în apă cu toată băgarea de seamă.

§. 3

Autoritatea politică poate, pentru anumite ape, având în vedere perioadele când leapădă icrele soiurile cele mai numeroase de pește sau cele mai prețioase ce-s să se înmulțească, să statorească timpuri când să se înceteze de tot prinderea peștelui în apa respectivă, întrucât – fiind mai multe soiuri de pește – este cu puțință a statori astfel de timpuri, fără ca să se scadă însemnat folosirea apei, oprind prinsul și acelor soiuri de pește ce nu leapădă icrele.

§. 4

În perioadele ce se vor statori și publica conform cu § 3, va fi oprită prinderea peștelui în apa respectivă. Ales rățele [rețele, plase], vârșe⁵³, lese⁵⁴, curse, dulăpșoare de prins și alte asemenea instrumente de prins nu se vor putea băga în apă, și cele băgate de mai înainte acuma se vor delătura [înlătura, scoate] sau se vor face neapte de prins pește, înainte de ce începe timpul oprit.

§. 5

Autoritatea politică districtuală poate să încuviințeze celor îndreptățiți la pescuit și cu învoirea acestora și altor persoane abateri de la cele oprite în §§ 2 și 4 pentru scopurile pescuitului artificial sau pentru cercetări științifice.

Autoritatea politică districtuală poate da licențe persoanelor mai înainte amintite să prindă pește cu undița de mână ziua și fără privire la scop pe timpul oprit, conform cu § 3, întrucât autoritatea chemată să statorească timpurile de oprire va fi declarat că se pot da astfel de licențe.

⁵³ *Vârșă, vârșe și vârși*, s. f., unealtă de pescuit alcătuită dintr-un coș de formă alungită făcut din nuiete (de răchită) împletite sau din sârmă, cu gura largă și întoarsă înăuntru, în formă de pâlnie.

⁵⁴ *Leasă, lese*, s. f., unealtă de pescuit în forma unui coș de nuiete, având un capăt mai lat și drept, prins pe fundul apei și celălalt îndreptat spre cursul apei, întrebuințat la pescuit în pâraie sau râuri.

În toate cazurile acestea, Autoritatea politică districtuală va elibera un certificat de licență separat pe numele respectivului, conținând numirea apei și a altor puncte ființiale [existente] ale licenței. Aceste certificate de licență se vor arăta organelor de siguranță publică și personalului pus pentru paza apelor cu pește la cererea lor, fără nicio împotrivire.

§. 6

Dinamită și alte materii explozive, apoi sămburi de cocul (*Cocculi indici*⁵⁵), ochii ciorei [nuci vomice⁵⁶] și alte asemenea materii amețitoare nu este iertat [permis] a se întrebuința la prinsul peștelui.

În cazuri de necesitate dovedită, Autoritatea politică a țării poate să încuviințeze întrebuințarea de materii explozive.

§. 7

În vărsăturile iazurilor și în lătoace nu este iertat să se pună vârșe, lese și alte aparate în care să se prindă peștele singur.

§. 8

Pentru ape anumite sau ținuturi de apă, Autoritatea politică a țării poate să dea porunci opritoare cu privire la felurile, la mijloacele sau, în genere, la aparatele de prins care strică peștele.

Întrucât însă pentru îndeplinirea acestei dispozițiuni s-ar da vreo poruncă care ar scoate din întrebuințare rățele îndatinate [obișnuite] până acuma, se va lăsa liber un timp cuviincios cel puțin de doi ani, pentru întrebuințarea rățelelor de până acuma.

§. 9

Pentru ape care, prin întinderea lor, trec marginea până unde are valoare această *Lege* și arată imperios sau că ar fi potrivită cu scopul o procedură comună cu alte țări sau administrații de stat, va da ministrul de Agricultură dispozițiile, respectiv prohibițiile amintite în §§ 1, 3 și 8.

⁵⁵ *Cocculi indici*, fructe de *Anamirta Cocculus*, plantă originară din Asia de Sud-Est; boabe Kockel, boabe de pește (Fischkörner), conțin picrotoxină, o substanță cu efect paralizant. Aceste boabe se foloseau ca momeală pentru pești, pentru a-i ameți și a-i prinde mai repede.

⁵⁶ *Nucă vomică*, sămânța unui arbore (*Strychnos nux-vomica*) originar din zona tropicală, foarte otrăvitoare, din care se extrage stricnina.

§. 10

Dispozițiile §§ 1–9 nu se vor aplica la eleșteie (iazuri) și alte asemenea rezervoare de apă făcute cu scop de pescărit, fără deosebire ori de stau în comunicațiune [legătură] cu vreo apă naturală sau nu.

§. 11

Autoritatea politică a țării are să statorească și să publice care soiuri de pește, cu scop de a-i ține într-o mulțime cuviincioasă, nu se vor putea, în anumite timpuri sau fără să fi ajuns la o anumită măsură, nici aduce la vânzare, nici pune înainte prin ospătării.

§. 12

Celui ce are dreptul pescuirii îi este iertat să prindă sau să omoare oricând, în orice mod, vidre, bătlani și alte animale sălbatice stricăcioase peștelui, dacă le va afla în apa peștelui său sau în apropiere nemijlocită. Cel cu dreptul de vânatoare n-are voie să protesteze în contră, dar îi rămâne rezervată dispozițiunea asupra animalelor prinse sau împușcate la astfel de ocazii.

Aceeași facultate [posibilitate] o au persoanele ce vor fi puse spre paza apei cu pește de cel îndreptățit la pescuire și confirmate în acest oficiu de Autoritatea politică; mai departe acele persoane care, cu deosebită încuviințare a Autorității politice, vor fi autorizate de cel îndreptățit la pescuire din caz în caz sau pe un timp, să prindă sau să împuște animalele sălbatice stricăcioase pescăritului.

§. 13

Autoritățile politice districtuale vor avea să facă dispoziții potrivite pentru ca la folosirea apelor, pentru care, după legile ce regulează dreptul apei, nu se cere nicio încuviințare autoritară, să se înconjure cât se poate pedepsele pescăritului.

Aceste dispoziții se vor face din oficiu, când se vor da preceptele [regulile, poruncile] de poliție prevăzute în legile înainte amintite pentru regularea generală a exercițiului folosirii acestui fel de ape, iară altminterea la intervenția celui îndreptățit la pescărit, și aici se va lua deosebită atenție ca să se ferească tot ce strică locurilor cu icre.

§. 14

Contravențiile acestei *Legi* și ale preceptelor ce se vor da conform cu ea, se vor pedepsi de Autoritățile politice, întru cât nu va veni în aplicare *Legea penală* comună, cu pedeapsă în bani de la cinci florini până la cincizeci, pedeapsă

care se poate urca până la o sută de florini, dacă contravenția s-a repetit sau s-a făcut peștelui stricăciune considerabilă.

Fiind vinovatul insolvent, i se va preface pedeapsa bănească în arest, luându-se cinci florini egal cu o zi de arest.

La caz de contravenție a dispozițiilor din §§ 2, 4, 6 și 7, apoi a prohibițiilor date, conform cu §§ 8 și 14, se va da deodată sentință de confiscare a peștilor prinși contra preceptului și a instrumentelor întrebuințate la pescuit ilegal.

Banii din pedepse și cei ce se vor scoate din vinderea instrumentelor de pescuit confiscate și a peștilor intră în Fondul pentru cultura țării.

Instrumentele de pescuit confiscate, ce se numără la vreunul din felurile oprite, se vor face, înainte de vânzare, neîntrebuințabile în forma cea oprită.

§. 15

Primarii comunali și primarii teritoriilor bo[i]erești, jandarmeria c. r. și organele poliției riverane sunt îndatorați să privegheze dacă se observă dispozițiile acestei *Legi* și să aducă la cunoștința Autorității politice contravențiile ce se vor observa.

Aceeași îndatorire o au îndeosebi și organele poliției de piațe cu privire la prohibițiile date conform cu § 11.

§. 16

Cei îndreptățiți la pescuit și comunele au facultatea să însărcineze organele lor, puse deja pentru paza altor interese, ales pentru a ramurilor de cultură din țărini și pădure, inclusiv a vânatului, și cu privegherea și paza pescăritului și pentru aceasta să-i pună Autoritatea politică districtuală să jure după formula jurământului, cum o va prescrie Autoritatea politică a țării.

Ei pot să pună păzitori și anume pentru pescărit și să-i lase să jure, dacă au numai însușirile ce trebuie să aibă personalul pentru paza câmpului.

La organele ce vor fi însărcinate în acest chip cu privegherea și paza pescăritului, se vor aplica dispozițiile ce sunt în genere în valoare pentru personalul pazei câmpului și cu privire la poziția lor oficială dispozițiile *Legii imperiale* din 16 iunie 1872 („Foaia legilor imperiale”, nr. 84).

§. 17

Organele puse, conform cu §§ 15 și 16, pentru nemijlocita priveghere a pescăritului au îndeosebi dreptul și îndatorirea:

a) să privegheze apele cu pește din ținutul serviciului lor, iazurile, lătoacele, stavilele, cămările roților ș.a., întru cât ating aceste construcții pescăritul;

b) să cerceteze corăbiile pescarilor, vasele de pește și instrumentele de pescuit;

c) să procedă [purceadă] la confiscarea peștilor și a instrumentelor de pescuit, precum și la arestări conform cu *Legea* din 16 iunie 1872 („Foaia legilor imperiale”, nr. 84).

§. 18

Autoritățile politice districtuale au să poarte grijă ca dispozițiile §§ 2, 4, 6, 7 și 14 ale acestei *Legi* și preceptele date, conform cu §§ 1, 3, 8, 11 și 13, să se reamintească, în timpul cel mai potrivit pentru acest scop, în tot anul în chipul îndătinat în acel loc în comunele de pe maluri.

§. 19

Dispozițiile acestei *Legi* nu se vor aplica numai la pescărit în înțelesul mai îngust, ci și la folosirea apelor cu privire la creșterea și prinderea animalelor din care se poate trage un folos și nu-s rezervate vânatului.

§. 20

Cât privește satorirea ce se va face pentru executarea §§ 1, 2, 3, 8 și 11 ale acestei *Legi*, Autoritatea politică a țării, respectiv ministrul de Agricultură (§ 9), va avea să consulte persoane experte și pre Comitetul țării.

Cât privește restrângerile folosirii apei ce are să le prescrie Autoritatea politică districtuală, conform cu § 13, va avea și ea să consulte mai întâi oameni experți.

§. 21

Cu executarea acestei *Legi* sunt însărcinați ministrul de Agricultură și ministrul de Interne.

Budapesta, la 7 noiembrie 1880.

Francisc Iosif m. p.

Taaffe m. p.

Falkenhayn m. p.

a președintelui c. r. al Ducatului Bucovinei din 21 august 1881, nr. 8 223 la
Legea țării, din 7 noiembrie 1880,
cuprinzând câteva dispoziții pentru prosperarea pescuitului în apele mediterane

Pentru executarea paragrafelor 1, 3, 5, 8 și 11 ale *Legii țării*, din 7 noiembrie 1880, se ordonă, după consultare de persoane experte și a Comitetului țării, precum și în conformitate cu emisul ministrului c. r. de Agricultură din 6 august 1881, nr. 9 159, cele ce urmează:

Art. I (la §. 1 al *Legii*)

Ca perioade de cruțare cu privire la timpul când leapădă icrele, se statoresc:

pentru lostos sau lostrită	timpul de la 16 sept. până la 15 decembrie,
pentru păstrăvul de munte	//
pentru păstrăvul de pârâu	//
pentru lipan	timpul de la 16 martie până la 15 mai,
pentru știucă	timpul de la 1 martie până la 1 iunie,
pentru mihalț sau midihai	timpul de la 1 dec. până la 1 februarie,
pentru crap	timpul de la 1 iunie până la 1 august,
pentru mreană	timpul de la 16 mai până la 15 iulie,
pentru lin	timpul de la 1 iunie până la 1 august,
pentru coștrăș	timpul de la 1 martie până la 1 iunie,
pentru coștrășul boticos	timpul de la 1 aprilie până la 1 iunie,
pentru fusar (<i>Aspro vulg.</i>)	timpul de la 1 aprilie până la 1 iunie,
pentru stârlet sau ciuciugă	timpul de la 1 mai până la 1 iunie,
pentru șalău sau suduc	timpul de la 1 aprilie până la 1 iulie,
pentru clean	timpul de la 1 mai până la 1 iulie,
pentru scobar sau scobaie (<i>Chondrostoma nasus</i>)	timpul de la 1 mai până la 1 iulie.

Art. II (la §. 3 al *Legii*)

Pescuitul este în general oprit:

I. De la 16 septembrie până la 15 decembrie:

- a) în râurile lăturale ale Ceremușului ce curg în Bucovina, precum și în pâraiele ce se varsă în ele;
- b) în partea de sus a Siretului Mare, dimpreună cu apele ce dau în el, până la intrarea sa în vatra comunei Lucavița;
- c) în partea de sus a Siretului Alb, dimpreună cu apele ce dau în el, până la intrarea în vatra satului Budenița;

- d) în partea de sus a Sirețelului, dimpreună cu apele ce dau în el, până ce intră în vatra satului Igești;
- e) în partea de sus a Sucevei, dimpreună cu apele ce dau în ea, în jos, până ce intră în vatra comunei Vicovu de Sus;
- f) în partea de sus a Suceviței, dimpreună cu apele ce dau în ea, până la vărsătura sa în Suceava;
- g) în râul Moldova și
- h) în Bistrița, dimpreună cu apele lor până la marginea împărăției.

II. De la 1 aprilie până la 1 iunie:

- a) în Prut, dimpreună cu râurile sale laterale ce curg în Bucovina, afară de Ceremuș, precum și în pâraiele și râurile ce se varsă în ele;
- b) în Siretele Alb, dimpreună cu apele ce se varsă în el, mai la vale de punctul unde intră el în hotarul comunei Lucavița;
- c) în Siretele Alb, dimpreună cu apele ce se varsă în el, mai la vale de punctul unde intră el în hotarul comunei Budenița;
- d) în Sirețel, dimpreună cu apele ce se varsă în el, la vale, până la punctul unde intră el în hotarul comunei Igești;
- e) în Suceava, dimpreună cu apele ce se varsă în ea, afară de Sucevița, mai la vale de punctul unde intră ea în hotarul Vicovului de Sus.

Art. III (la §. 5 al *Legii*)

Autoritatea politică districtuală este autorizată să încuviințeze celor îndreptățiți la pescărit și cu învoirea acestora și altor persoane în înțelesul § 5, alineatul 2 al *Legii* din 7 noiembrie 1880, să prindă pește cu undița de mână ziua fără privire la scop, din motive considerabile și în perioadele oprite conform § 3 al *Legii*.

Art. IV (la §. 8 al *Legii*)

Afară de felurile de pescuit, oprite în § 6 și 7 al *Legii* din 7 noiembrie 1880, se mai opresc încă următoarele:

- a) a pescui în timpul nopții;
- b) a pune oale, căldări și alte vase de asemenea în locuri umede, ca să se prindă puii de pește;
- c) a răstoci (a seca) albia apei, abătând apa sau altminterea cumva, cu scop de a pescui;
- d) a prinde pește sub gheață, adică a face borți în ghiață și a ucide sau ameți cu un obiect vârtos peștele ce vine la bortă ca să răsuflă;
- e) a întrebuiința capcane cu dreve [vergele] ce se slobod, ostii, arme de împușcat și alte instrumente spre a răni peștii;

f) a pescui cu sacul, în genere, sau cu rățele, cârsnice, voloace, ale căror ochiuri, în stare uscată, sunt mai mici decât următoarele măsuri: pentru rățele de mână, douăzeci și șase de milimetri, adică 676 de milimetri pătrați; rățele de mânat sau de tras, treizeci și cinci de milimetri, adică 1 225 de milimetri pătrați.

Rățelele de până acuma, ale căror ochiuri sunt de o mărime mai mică, se mai pot întrebuița, încă, până la sfârșitul anului 1883 (optzeci și trei), la prins pește.

Art. V (la §. 11 al *Legii*)

Felurile de pește numite în articolul I, nu se vor putea nici vinde, nici da la masă, în ospătării:

- a) în perioadele lor de cruțare, stabilite în articolul I;
- b) fără deosebire de timp, dacă peștii nu vor avea cel puțin lungimea următoare:

lostosul sau lostrița	26 centimetri
păstrăvul de munte și de părau	18 //
lipanul	30 //
știuca	26 //
midăharul (mihalțul)	24 //
crapul	30 //
mreana	25 //
linul	18 //
costrășul [biban, baboi]	20 //
costrășul boticos	12 //
fusarul [fus, râp, pietrar, țipar, sular]	12 //
stârletul sau ciuciuga	30 //
șalăul sau sudacul	30 //
cleanul	20 //
scobarul sau scobaia	16 //

Alesani m. p.

Publicațiunea președintelui c. r. al țării Ducatului Bucovina
din 25 ianuarie 1907, nr. 2 149,
relativă la unele măsuri de promovare a culturii peștilor din apele dulci,
în „Foaia legilor și ordinațiunilor țării”, fascicula II, legea 2, p. 3.

Pe baza art. 1, 3 și 11 a *Legii țării* din 7 noiembrie 1880, „Foaia legilor și ordinăciunilor”, nr. 11 din 1881, în completarea art. I, II și III a *Decretului* din 21 august 1881, „Foaia legilor și ordinăciunilor”, nr. 12, în interesul dezvoltării pescuitului se dispun următoarele:

Art. 1

Ca perioadă de prohibiție/protecție pentru lostriță (*Huchen*) și pentru păstrăvul curcubeu se stabilește intervalul 1 martie – sfârșitul lui mai.

Art. 2

Pescuitul pe râul Moldova, pe Bistrița, pe Dorna, precum și pe afluenții acestor râuri pe teritoriul Bucovinei, pe lângă perioada prevăzută în art. II al *Decretului* Guvernământului Țării Bucovinei, din 21 august 1881, „Foaia legilor și ordinăciunilor”, nr. 12 (16 septembrie – 16 decembrie), este interzis complet și în perioada 1 martie – sfârșitul lui mai, în fiecare an.

Art. 3

Lostrița și păstrăvul curcubeu nu au voie să fie vânduți sau livrați restaurantelor:

- a) în perioadele de prohibiție stabilite acestor specii de pești;
- b) în orice perioadă, dacă nu au o lungime de cel puțin 54 cm (lostrița) și 26 cm (păstrăvul).

Art. 4

Aceeași interdicție (art. 3) este valabilă și pentru toate speciile de pești capturate, în aceeași perioadă, pe cursurile de apă citate în *Decretul* menționat.

Art. 5

Prezentul *Decret* intră în vigoare imediat.

Cernăuți, 26 ianuarie 1907

Președintele țării k. k.,
Bleyleben, m. p.